

SUOMEN
HISTORIALLINEN
SEURA

**J
ä
s
e
n
l
e
h
t
i**

1 / 2005

SUOMEN HISTORIALLINEN SEURA

SEURAN TOIMISTO

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

puh: (09) 228 69 351

faksi: (09) 228 69 266

Sähköposti: shs@histseura.fi

Kotisivu: <http://www.histseura.fi>

Toiminnanjohtaja Julia Burman, varmimmin ke 16-17 ja to 10-12.

SEURAN HALLITUS 2005

Dos. Katariina Mustakallio, puheenjohtaja

Dos. Kimmo Katajala

Prof. Pauli Kettunen

Dos. Christian Krötzl

Dos. Esko M. Laine

Dos. Tuomas M. S. Lehtonen

Dos. Pirkko Leino-Kaukiainen, varapuheenjohtaja

Dos. Marjaana Niemi

Prof. Ilkka Nummela

Prof. Kirsi Vainio-Korhonen

Suomen Historiallinen Seura on alan tieteellinen keskusseura Suomessa. Seura järjestää esitelmä- ja seminaaritilaisuuksia sekä kansallisia ja kansainvälisiä konferensseja sekä hoitaa alan kansainvälisiä suhteita. Jäseninä on noin 900 tutkijaa ja harrastajaa. Jäsenmaksu on 22 euroa vuodessa (opisk. 18 €). Jäsenet saavat maksutta jäsenlehden sekä n. 25 % alennusta seuran omista sekä monien lähitieteiden seurojen julkaisuista Tiedekirjassa (Kirkkokatu 14) ja SKS:n kirjamyymälässä (Hallituskatu 1). Verkkokirjakauppaan on linkki seuran kotisivuilta (www.histseura.fi); tilausta tehdessänne kertokaa olevanne Historiallisen Seuran jäsen! Historiallisen Aikakauskirjan tilausmaksu on seuran jäsenille 26 euroa.

Jäsenhakemuslomake on helppoa täyttää internetissä SHS:n kotisivuilla osoitteessa www.histseura.fi. Lomakkeita voi tilata myös seuran toimistosta.

Pääkirjoitus

Vuodenalun tervehdyksiä

Vuosi on alkanut yliopistoissa taas kiireisenä. Laitosten väkeä mobilisoidaan monien hankkeiden kautta, uusia kaksivaiheisia tutkintovaatimuksia tarkennetaan ja samanaikaisesti siirtyminen uuteen palkkausjärjestelmään herättää hämmennystä.

Aika on otollista monenlaiselle pohdinnalle ja tarkastelulle. Tilanne paljastaa yliopistoista ja laitoksista normaalioloissa piileviä piirteitä. Esiin nousee kysymys yliopistojen laitokskulttuurista: kuinka asioita yleensä hoidetaan, kuinka laitosten jäsenet otetaan mukaan yhteisiin asioihin, kuinka läpinäkyvää on päätöksenteko ja kuinka asioista tiedotetaan. Uutta on määritellä kollegiaalisuuteen tottuneessa yliopistoyhteisössä esimies-alaisuhteita ja pohtia kenen kanssa ”kehityskeskusteluja” ja palkkaneuvotteluja oikein käydään.

Joillakin laitoksilla tilanne näyttää tuovan esiin parhaat puolet, keskustelu on innokasta ja tilanne nähdään haastavana. Toisilla taas tyydytään toteamaan, että eihän tässä mikään muutu. Jotain olennaista on kuitenkin jo muuttunut. Muutos vaatii pohtimaan uudelleen omaa työnkuvaa, vastuusuhteita, velvollisuuksien tasapainottamista ja ennen muuta tiedottamista. Paluuta vanhaan ”jokainen tekee mitä tahtoo” -kulttuuriin ei enää ole. Toivottavasti muutos tasapainottaa ja kohtuullistaa ainakin työnjakoa, palkkoihinhan on liian optimistista toivoa kohtuullistavia lisä.

SHS on tänä vuonna ryhtymässä konkretisoimaan viime syksyn teemaansa, suomalaisen koulutuksen historiahanketta. Tarkoituksena

on ryhtyä suunnittelemaan samantapaista kokonaisuutista aiheesta kuin on vastikään valmistunut kolmiosainen Suomen maatalouden historia. Sen yhteydessä sanottiin, että aika oli kypsä maatalouden historian kirjoittamiseen, koska suomalaista maataloutta ei pian enää ole kuin historian kirjoissa. Toivomme kuitenkin, ettei suomalaisen koulutuksen historia enteilisi vastaavaa kohtaloa tälle alalle.

Hanke perustuu jo olemassa oleviin tutkimuksiin tai tutkimushankkeisiin ja tarkoituksena on pohtia toisaalta pitkiä jatkumoa ja toisaalta myös selviä murrosaikojia ja katkoksia. Kansainvälisiä yhteyksiä, vertailukohtia ja vaikutussuhteita on myös tarkoitus ottaa huomioon. Hanke ei rajoitu muodollisten koulutusinstituutioiden historiaksi, vaan huomion kohteena ovat myös epäviralliset kasvatus- ja koulutusinstanssit. Tulemme järjestämään kevään aikana erilaisia tilaisuuksia ja tiedotamme hankkeen edistymisestä. Ideoita ja ehdotuksia suomalaisen koulutuksen historiahankkeen tiimoilta voi esittää SHS:n hallituksen jäsenille, esim. minulle, Pauli Kettuselle tai Julia Burmanille.

Kasvattavaa kevätkautta kaikille,

Katariina Mustakallio

puheenjohtaja

katariina.mustakallio@uta.fi

Dosentti Esko M. Laine

Kirkko Suomessa – ainakin – 850 vuotta

Kuluvaa vuotta vietetään kristinuskon Suomeen tulon 850-vuotisjuhlavuotena, vaikka verityöhön kansanperinteen mukaan päättynyt piispa Henrikin Suomen retki tapahtuikin uusimman tutkimuksen mukaan todennäköisimmin aikaisintaan 1157. Muutenkin tutkimuksella on ollut paljon kysymysmerkkejä asetettavanaan kyseisen matkan yksityiskohdista, vaikkei tapahtumasta ole säilynyt tiettävästi yhtään kirjallista aikalaislähdettä. Henrikinpäivänä 19.1. Kirkkohallituksen ja Suomen kirkkohistoriallisen seuran Helsingissä järjestämässä seminaarissa esitelmöineet professori Jukka Korpela ja dosentti Christian Krötzl korostivat molemmat Suomen kristillistämistä pitkällisenä muutosprosessina, joka poikkesi Baltiassa toteutuneesta aggressiivisesta käännytyksestä. Myös käsitys idän ja lännen kirkkojen kilpajuoksusta joutaa jo Korpelan mukaan mennä.

Ekumeenisena vietettävä juhlavuosi on monipuolinen sekoitus historiaa ja nykyisyyttä. Edellä mainitussa seminaarissa aamupäivän tieteellisen osuuden jälkeen arvioitiin kristinuskon kulttuurista vaikutusta. Valtioneuvos Riitta Uosukaisen henkilökohtaisten ”hajamietelmien” (Uosukaisen itsensä käyttämä termi) jälkeen kirjailija Hannu Raittila pohdiskeli, millaisia haasteita kirkolle aiheuttaa kristillisen kulttuurin ”kaikenläpäiseväisyys” sekä akateemikko Juha Leiviskä pyhän tilan käsitettä kirkkoarkkitehtuurin näkökulmasta. Seminaari huipentui dosentti Markus Hiekkasen kristinuskon Suomeen tulon viimeaikaisia tulkintoja käsitelleeseen esitelmään sekä ekumeeniseen vesperiin Pyhän Henrikin (katolisessa) kirkossa.

Samanaikaisesti Suomessa vietetyn juhlaseminaarin kanssa Suomen evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkkojen arkkipiispat sekä katolinen piispa Suomessa vierailivat Roomassa ja luovuttivat paaville dosentti Reijo Pitkärannan toimittaman teoksen Suomen kirkkojen latina. Tämä juhlavuodeksi valmistunut teos oli monivuotisen ns. EFIL-projektin työn tulosta, jonka tarkoituksena oli kartoittaa ja julkaista tieteellinen editio kaikista Suomen kirkkojen, hautausmaiden ja irtaimen omaisuuden latinankielisistä piirtokirjoituksista keskiajalta nykypäivään.

Juhlavuosi alkoi loppiaisena Turussa vietetyllä juhlamessulla (jonka ylle Aasian luonnonkatastrofi heitti synkän varjonsa) ja huipentuu adventtina 2005 kaikkien hiippakuntien tuomiokirkoissa pidettäviin juhlamessuihin. Näiden huippujen väliin mahtuu koko joukko erityyppisiä tapahtumia, näyttelyitä, keskustelutilaisuuksia, konsertteja, rukoushetkiä, seminaareja, tietokilpailuita, symposiumeja, virsilauluiltoja ja luentoja. Pelkästään alustavassa juhlavuoden virallisessa ohjelmassa mainitaan lähes 40 tapahtumaa esimerkiksi Kansalliskirjastossa 31.5 avattava näyttely kirkollisten toimitusten historiasta sekä Oulussa 28.5. järjestettävät kansanjuhlatyypiset kirkkopäivät.

Juhlavuoden tiedottamisesta ja koordinoinnista vastaa kirkkohallitus, mutta myös paikallisella tasolla seurakunnissa tullaan järjestämään lukuisia edellä mainitun kaltaisia tapahtumia. Suomen kirkkohistoriaa on siis tarjolla tuutin täydeltä lähes jokaiseen makuun!

Suomen Historiallinen Seura osallistuu juhlavuoteen erityisesti tutkijajäsentensä välityksellä sekä yhteistyössä Suomen kirkkohistoriallisen seuran kanssa. Vuoden aikana on tarjolla paljon punnittua tietoa, tilaisuuksia ajatustenvaihtoon sekä tietysti myös kriittiseen arviointiin. Ajantasaista tietoa tapahtumista saa parhaiten kirkkohallituksen kotisivuilta: juhlavuosi.850@evl.fi

Toiminnanjohtajan tervehdys

Hyvät Seuran jäsenet,

Vuoden alun parhaimpiin asioihin kuuluvat kasvava valo ja kevään lupaus. Yhdistysten hallintokiireet ovat toki kiivaimmillaan, toisaalta samalla huomaa, kuinka paljon monenlaista kiinnostavaa asiaa tuli edellisen vuoden aikana tehtyä ja miten erilaiset hankkeet ovat edistyneet.

Keväällä Seurassa jatkuu kasvatus- ja koulutushistoria kuukausikokouksien teemana. Seuran suurhanke, Suomen historiallisen bibliografian siirtäminen tietoverkkoon, on täydessä käynnissä. Tavoitteena on saada relevantti materiaali entistä helpommin tutkijoiden ja harrastajien käyttöön parissa vuodessa. Tämän jälkeen on toivottavasti mahdollista saada myös vanhempi materiaali verkkoon. Historiallinen bibliografia tulee olemaan ARTO-tietokannan yhteydessä.

Historiallisen Arkiston nro 118, Kimmo Katajalan *Suurvallan rajalla, Ihminen Ruotsinajan Karjalassa*, jaetaan kaikille halukkaille jäsenille, pääkaupunkiseudulla asuvia pyydän noutamaan kirjan Tiedekirjasta (Kirkkokatu 14, Helsinki) ja muut voivat pyytää minua lähettämään kirjan joko soittamalla toimistoon vastaanottoaikoina tai kirjeitse.

Tänä vuonna on tavoitteena uudistaa SHS:n internet-sivuja ja alkaa käyttää enemmän myös sähköistä tiedottamista. Pyydänkin jäseniä ilmoittamaan sähköpostiosoitteensa toimistoon.

Hyvää alkavaa kevättä,

Julia Burman
shs@histseura.fi
09-228 69 351

SUOMEN HISTORIALLISEN SEURAN

Kasvatus- ja koulutushistorian -seminaarisarja

MA 21.2.2005 klo 18.15–20

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki

ITSEOPPINEET

Fil. tri. Taru Nordlund: *Kielelliset mallit varhaisilla itseoppineilla kirjoittajilla.*

Kirjallisuusarkiston johtaja, dos. Anna Makkonen: *Runo-Laulu, Muisto Kirja, Elämäkertomus – ”Itseoppineiden” kirjoitusten kirjo SKS:n arkistoissa.*

Vapaa pääsy.

TERVETULOA!

SUOMEN HISTORIALLISEN SEURAN

Kasvatus- ja koulutushistorian -seminaarisarja

Ma 21.3.2005 klo 18

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki

Jessica Parland-von Essen

Tyttärien kasvatuksesta 1700-luvun lopun aateliskulttuurissa

Vapaa pääsy.

TERVETULOA!